

DATUM: 2009-03-30
AVDELNING: Avdelningen för Penningpolitik
HANDLÄGGARE: Gunnar Blomberg, Kristian Tegbring
HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR

■ Den monetära basen – Riksbanken ändrar statistikdefinition

Statistik rörande den monetära basen har rönt ett växande intresse, bl.a. för analyser av hur centralbankernas likviditetstillskott till banksystemen påverkar likviditeten i form av olika penningmängdsmått. De likviditetstillskott riksbanken under hösten 2008 genomfört mot banksystemet återspeglas emellertid inte i den monetära basen som begreppet hittills definierats i riksbankens statistikredovisning, se <http://www.riksbank.se/svenskstat/>. Det ökade intresset för monetära analyser och internationella jämförelser, gör det nödvändigt att anpassa definitionen av den monetära basen så att den bättre återspeglar dess avsedda innebörd och internationell praxis.

Nuvarande redovisning

Riksbanken publicerar sedan år 2000 statistik över den monetära basen, delvis som följd av att detta krävdes för Sveriges deltagande i den internationella statistikstandarden SDDS¹ som utformats av Internationella Valutafonden, IMF. När sådana uppgifter började publiceras valde Riksbanken en enkel definition; den monetära basen definierades som identisk med utelöpande sedlar och mynt i riksbankens balansräkning, vilket är liktydigt med allmänhetens och finansinstitutens innehav av sedlar och mynt.

Internationella rekommendationer för begreppet monetär bas

Internationella Valutafonden diskuterar i manualen för monetär och finansiell statistik² begreppet monetär bas. Enligt IMF:s manual är den monetära basen inget penningmängdsbegrepp, utan är i stället ett mått på den finansieringsbas som underbygger penningmängden i dess olika mått. Manualen ger ingen exakt definition utan ger mer en beskrivning av hur den normalt definieras. Manualen ger således viss frihet i tillämpningen av begreppet.

I begreppet monetär bas ingår enligt IMF:s manual;

1. Utelöpande sedlar och mynt. Detta motsvarar allmänhetens och finansinstitutens innehav och kan avläsas i riksbankens balansräkning.
2. Bankernas inlåning i centralbanken. Här avses i första hand kortfristiga tillgångar i centralbanken, medan behållningar som är bundna under längre perioder normalt inte ingår i begreppet monetär bas. Manualen anger ingen

¹ SDDS (Special Data Dissemination Standard) tillkom 1996 och innehåller krav på vilken statistik ett land ska tillhandahålla. SDDS är den mest krävande statistikstandarden där 64 länder ingår (nov 2007).

² Monetary and Financial Statistics Manual, 2000.

löptidsgräns i detta avseende. Inlåning där användningen är begränsad eller villkorad ingår normalt inte heller i begreppet monetär bas enligt IMF:s manual.

3. Centralbankens skulder till andra sektorer ingår normalt, i synnerhet om sådana skulder ingår i något av de breda penningmängdsmåtten. Ett exempel på sådana skulder är de riksbankscertifikat som riksbanken emitterat. Certifikaten kan säljas vidare till andra sektorer och riksbanken får då en skuld till dessa.

Inom ESCB-systemet, dvs. centralbankerna inom EU, finns ingen överenskommen gemensam definition på begreppet monetär bas. ECB tillämpar dock ett mått som nära ansluter till IMF:s beskrivning. Den statistik över monetära basen som ECB redovisar innefattar utelöpande sedlar och mynt, motparternas reserver i Eurosystemet i form av kassakrav och kassaöverskott samt utnyttjandet av Eurosystemets inlåningsfacilitet.

Ny definition av monetär bas

Begreppet monetär bas omdefinieras nu för att bättre ansluta till det begrepp som IMF rekommenderar och ECB använder. I begreppet föreslås ingå

1. Utelöpande sedlar och mynt, enligt den definition som i dag används för den monetära basen.
2. Bankernas inlåning i riksbanken med en löptid på två år eller lägre
3. Fordringar på riksbanken till följd av emitterade riksbankscertifikat med en löptid på två år eller lägre.

Den löptidsgräns som valts är således två år. Två år är den bindningstid används för penningmängdsmåtten M2 och M3. Tillgångar i riksbanken på upp till två år kan således utgöra finansieringsbas för penningmängden enligt dessa mått och har därför inkluderats i begreppet monetär bas.

Den nya definitionen innebär i praktiken att begreppet utökas med dels finjusteringar och inlåningsfaciliteten som har en löptid på en dag (över natten), dels riksbankscertifikat som har en löptid på en vecka. Riksbankscertifikaten bör ingå i den monetära basen oavsett vem som är innehavare, t.ex. i de fall de sålts vidare till andra sektorer.

Denna nya definition innebär, till följd av de likviditetstillskott som riksbanken lämnat till bankerna hösten 2008, en kraftig förändring av storleken på den monetära basen. Under åren 1992-1997 kan man se en kraftig förändring, då Riksbanken dessa år emitterade riksbankscertifikat.

Se nedanstående diagram.

Diagram (1) Historisk serie över den monetära basen, i mkr

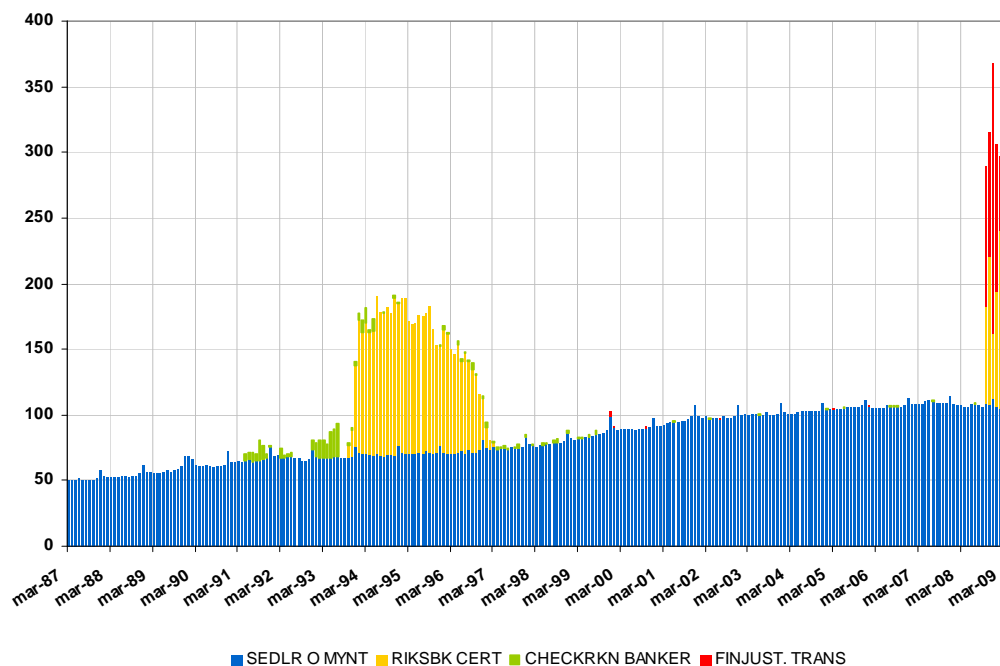
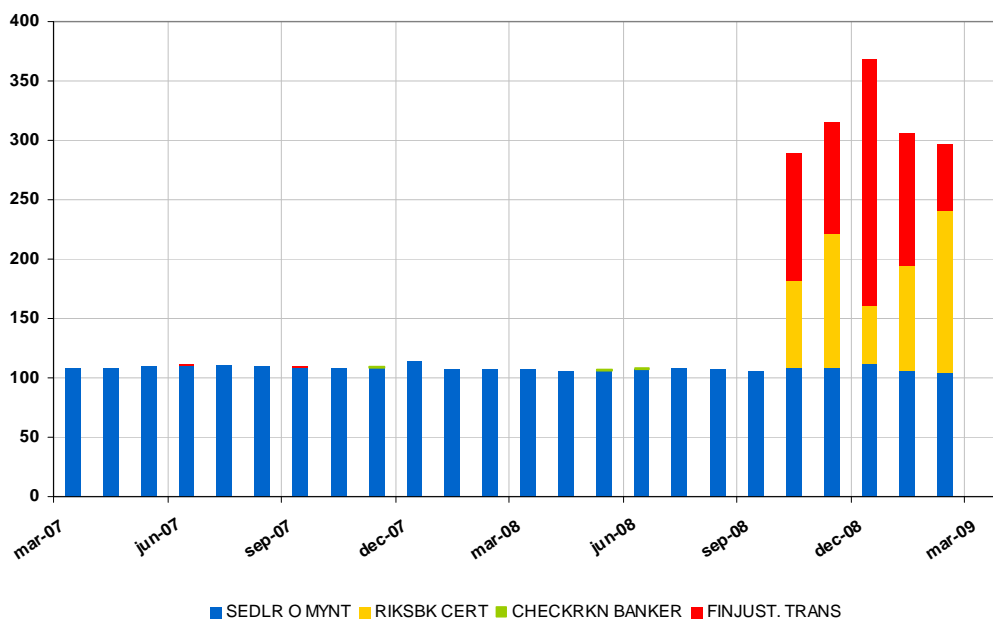

Diagram (2) Monetära basen, i mkr

Spridning av statistik över den monetär basen

Statistik över den monetära basen kommer att presenteras i SCB:s publikation för finansmarknadsstatistiken i anslutning till redovisningen av de monetära aggregaten (se www.sbc.se). I Bilaga redovisas en månadsserie för den monetära basen enligt den nya definitionen.